

RAADSMEMO

Aan
De gemeenteraad van Vlaardingen

Portefeuillehouder
B.T. Bikkers

Onderwerp
Ondertekening Schone Lucht Akkoord

Datum	Registratienummer	Aantal bijlagen
12 januari 2020	1817905	

Geachte leden van de raad,

Inleiding:

Naar aanleiding van raadsvragen van de fracties Broers en D66 is gekeken naar de mogelijkheden en onmogelijkheden om mee te doen met het Schone Lucht Akkoord (SLA).

Op 13 januari 2020 hebben de eerste gemeenten, samen met provincies en het Rijk, het SLA ondertekend. In de nabije toekomst zijn nog nieuwe 'tekenmomenten' voorzien: Vlaardingen kan dus nog beslissen om deel te nemen aan het SLA.

Het college van B&W heeft de ambitie om de luchtkwaliteit te verbeteren en daarmee de leefomgeving binnen onze gemeente, maar voelt zich gebonden aan de financiële uitdagingen die wij met elkaar hebben. Het is van belang eerst de eigen planvorming goed op orde te hebben. Er wordt nu gewerkt aan een Actieplan Luchtkwaliteit, waarvoor de uitgangspunten van het SLA de basis zullen vormen. Zodra dit plan er ligt, kan gekeken worden of ondertekening van het SLA zinvol en mogelijk is binnen de huidige financiële kaders.

In het coalitieakkoord staat dat er een Actieplan lucht moet worden opgesteld. Het SLA gaat ervan uit dat de gemeente al een eigen actieplan luchtkwaliteit heeft en dat het SLA een aanvulling is.

Vlaardingen heeft dit plan nog niet. Het actieplan is een belangrijke voorwaarde om deel te nemen aan het SLA. De huidige planning hiervoor is in de loop van 2021. Aan het actieplan moeten ook de vaste SLA maatregelen worden toegevoegd worden. Het exacte tijdschema voor nieuwe gemeenten is nog niet volledig uitgekristalliseerd.

Als de gemeente Vlaardingen zelf eerst het actieplan opstelt kan de gemeente zelf het tijdschema bepalen. Zonder de druk van een extern opgelegde deadline. Het voordeel van het opstellen van een eigen actieplan is dat de gemeente dus zelf het tijdschema kan bepalen en als dit plan klaar is weet men ook hoeveel nog extra opgepakt moet worden om aan de eisen van het SLA te voldoen.

Gezien de hierboven geschetste taken en verantwoordelijkheden die het tekenen van het SLA met zich meebrengt, lijkt het voor Vlaardingen, op dit moment vanwege de financiële positie en het Herstelplan, niet haalbaar om te ondertekenen.

Het doel van dit raadsmemo is ook om u te informeren over de verplichtingen die het ondertekenen van het SLA met zich meebrengt.

Wat wordt van de gemeente verwacht?

Het meedoen aan het SLA is niet vrijblijvend. Het meedoen aan het SLA brengt een aantal verplichtingen met zich mee die de gemeente eerst zorgvuldig wil beoordelen voordat eventueel tot ondertekening wordt overgegaan.

- Door het SLA te ondertekenen commiteert Vlaardingen zich in het openbaar aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit op haar grondgebied. Dit is een politieke verplichting (toezegging) naar de raad en naar de inwoners van Vlaardingen.
- Doelen uit het SLA moeten in de omgevingsvisie en het omgevingsplan worden opgenomen; deze documenten zijn thans nog in ontwikkeling. Het is de vraag of voor Vlaardingen al deze inspanningen ook uitvoerbaar zijn.
 - Partijen stellen als gezamenlijk doel om in 2030 minimaal 50% gezondheidswinst te realiseren ten opzichte van 2016. Daartoe voeren zij de afspraken uit het akkoord uit. Deze afspraken bevatten algemene bepalingen, landelijke maatregelen van de Rijksoverheid en deelnemende overheden en een aanvullend uitvoeringsplan per deelnemende gemeente of provincie.
 - Deelname aan het SLA vergt van de gemeente een extra financiële inspanning (zowel een personele verplichting als kosten voor de uitvoering van de maatregelen;
 - het is nu nog niet in te schatten hoeveel dit zal zijn). Alleen bij Rijksgestuurde/rijksbrede onderwerpen uit het SLA komt naar verwachting extra financiering mee. Voor het grootste deel van de verplichtingen uit het SLA is dat dus niet het geval: gemeenten zullen deze maatregelen zelf moeten financieren.

Algemene verplichtingen SLA Vlaardingen

- Opstellen decentraal uitvoeringsplan.
- Opzetten van de monitoring en vaststelling van de monitoringsrapportage.
 - Vlaardingen moet verplicht jaarlijks de voortgang van het SLA laten zien. (Het RIVM rekent periodiek de effecten van de maatregelen door en heeft een gezondheidsindicator ontwikkeld, waarmee je per buurt de voortgang kunt zien).
- Uitgangspunt voor de besteding van middelen is dat de provincies en gemeenten tevens een eigen bijdrage leveren om uitvoering te geven aan de maatregelen en dat deze zijn gericht op het behalen van gezondheidswinst.

Risico's en kanttekeningen voor Vlaardingen

Financiële verplichtingen:

- Met de ondertekening van het SLA worden nog geen directe uitvoeringsmaatregelen van de deelnemers vastgelegd. Wel moet er een uitvoeringsplan opgesteld worden. Hiervoor moeten mensen en middelen beschikbaar gesteld worden. In dit uitvoeringsplan wordt aangegeven welke maatregelen Vlaardingen gaat nemen en hoe daaraan invulling wordt gegeven. De uitvoeringsplannen worden vervolgens onderdeel van het SLA. Ook zeggen de deelnemers met de ondertekening van het SLA toe om bepaalde door het rijk of gezamenlijk ontwikkelde beleidsinstrumenten toe te passen / te faciliteren. De afspraken leggen wel commitment vast waarop partijen elkaar onderling aan kunnen spreken. Om toch voldoende flexibiliteit en eigen bevoegdheden van de deelnemers te waarborgen is het akkoord niet in rechte afdwingbaar. En

partijen hebben de mogelijkheid per jaar de overeenkomst op te zeggen. Het Schone Lucht Akkoord geldt tot 2030 terwijl lange-termijnontwikkelingen onzeker zijn.

- Mocht Vlaardingen besluiten het SLA te ondertekenen, dan moeten er voor de komende jaren extra middelen beschikbaar gesteld worden voor het uitvoeren van de maatregelen. Cofinanciering van het rijk zal voor bepaalde maatregelen maximaal 50% zijn. Andere maatregelen moeten volledig door de gemeente zelf bekostigd worden.
 - Een eerste uitwerking van middelen vindt plaats bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma of een Actieplan Luchtkwaliteit; daarna wordt er jaarlijks gekeken of aanpassingen nodig zijn.
 - Een indicatie van de kosten van de maatregelen kan pas gegeven worden als het Actieplan Luchtkwaliteit is opgesteld.

Organisatorische verplichtingen

- Er moet een projectteam worden ingesteld dat de uitvoeringsplannen opstelt, toetst, landelijke overleggen bijwoont, de jaarlijkse monitoring opstelt en uitvoert, maatregelen begeleidt. Het is nog niet zuiver in te schatten hoeveel de ambtelijke inzet c.q. kosten bedragen wanneer Vlaardingen zich commiteert aan het SLA. Bij overige gemeente leert de ervaring dat hier toch zeker een FTE per jaar gevraagd wordt.

Maatregelen:

- In het SLA worden maatregelen voorgesteld voor de sectoren (weg)verkeer, landbouw, scheepvaart, industrie en huishoudens. Vlaardingen zou de ambitie moeten onderschrijven om voor deze sectoren een dalende trend in te zetten van emissies van stikstofoxiden en fijn stof naar de lucht. Vlaardingen verbindt zich binnen haar eigen taken en bevoegdheden tot de uitvoering van de maatregelen voor de verschillende sectoren (zie bijlage 1)

Te denken valt aan maatregelen zoals:

- Het opnemen van de gezondheidsdoelen uit dit akkoord in de uitwerking van Regionale Mobiliteitsprogramma's.
- Partijen streven ernaar om zo snel mogelijk de inzet van (oudere) diesel mobiele werktuigen te beëindigen en schone alternatieven te stimuleren
- Partijen maken uiterlijk in 2020 afspraken over concrete eisen en gunningscriteria in de aanbestedingen en maken nadere afspraken over de periodieke aanscherping van de eisen en gunningscriteria in de periode naar 2030.
- Provincies en gemeenten zetten zich in om scherp te vergunnen, hun vergunningbestand tijdig te actualiseren en waar nodig toezicht te optimaliseren.
- Partijen besteden in de communicatie aan bewoners rondom de energietransitie en gasloze wijken aandacht aan de gezondheidseffecten van houtrook.
- Partijen stellen tot doel om voor alle locaties nabij substantiële bebouwing en hoge blootstelling, walstroomvoorzieningen in de havens te realiseren.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Vlaardingen,

de secretaris,
Erwin Stolk

de burgemeester,
Bas Eenhoorn

Bijlage 1 vaste maatregelen van het SLA

In totaal zijn er 30 decentrale maatregelen in het SLA akkoord. Van deze maatregelen moet de ondertekenaar aangeven of ze van toepassing zijn en zo ja, dan moet een fasering van uitvoering worden aangegeven. Naast de maatregelen in het SLA akkoord is er ook de mogelijkheid voor het invullen van aanvullende maatregelen. In tegenstelling tot vaste maatregelen uit het SLA, welke bestuurlijk zijn ondertekend, zijn aanvullende maatregelen 'extra' maatregelen die een organisatie doet bovenop de vaste maatregelen en deze zijn dus vrijblijvend.

De volgende lijst van vaste maatregelen is nog een concept er kunnen nog aanpassingen plaatsvinden. De lijst wordt momenteel binnen het SLA uitgewerkt en vastgelegd.

Mobiliteit	Gemeenten, provincies en Rijk, streven ernaar gezondheidsdoelen (zoals geschreven in artikel 1 uit het Schone Lucht Akkoord) voor schonere lucht op te nemen vanaf 2021 op te nemen in alle relevante nieuwe verkeers- en vervoersplannen en periodieke herijking van bestaande plannen. Dit is een continu proces.
Mobiliteit	Gemeenten, provincies en Rijk nemen vanaf 2021 luchtkwaliteits- en gezondheidsdoelen standaard op in aanbestedingen van voertuigen en transportdiensten. en scherpen deze in de periode naar 2030 periodiek aan. De aanbestedingscriteria komen minimaal overeen met de emissie-eisen van de MVI criteria zoals gepubliceerd op de PIANOo website. Ambitie is, in aanvulling op de afspraken uit het Klimaatakkoord, zo snel mogelijk de inzet van (oudere) dieselveertuigen te beëindigen en schone alternatieven te stimuleren. In de themagroep Mobiliteit worden afspraken uitgewerkt over deze periodieke aanscherping in de periode naar 2030.
Mobiliteit	Gemeenten en provincies nemen, waar mogelijk, gezondheidsdoelen, in de vorm van emissie-eisen op in vergunningen voor bedrijven en relevante activiteiten. Ambitie daarbij is om, in aanvulling op de afspraken uit het Klimaatakkoord, zo snel mogelijk de inzet van oudere dieselveertuigen te beëindigen en schone alternatieven te stimuleren. In de themagroep mobiliteit onderzoeken partijen de mogelijkheden om deze gezondheidseisen op te nemen en delen actief praktijkervaringen en kennis. Daar waar uit het onderzoek en best practices blijkt dat het opnemen van gezondheidsdoelen in vergunningen haalbaar en effectief is maken partijen nadere afspraken over het standaard toepassen hiervan.
Mobiliteit	Gemeenten en provincies nemen, waar mogelijk, gezondheidsdoelen, in de vorm van emissie-eisen op in vergunningen voor bedrijven en relevante activiteiten. Ambitie daarbij is om, in aanvulling op de afspraken uit het Klimaatakkoord, zo snel mogelijk de inzet van oudere dieselveertuigen te beëindigen en schone alternatieven te stimuleren. In de themagroep mobiliteit onderzoeken partijen de mogelijkheden om deze gezondheidseisen op te nemen en delen actief praktijkervaringen en kennis. Daar waar uit het onderzoek en best practices blijkt dat het opnemen van gezondheidsdoelen in vergunningen haalbaar en effectief is maken partijen nadere afspraken over het standaard toepassen hiervan.
Mobiliteit	Gemeenten, provincies en Rijk brengen de negatieve gezondheidseffecten van luchtemissies in kaart bij effectstudies voor projecten waarvan een mogelijk substantieel effect wordt verwacht. In de themagroep mobiliteit verkent de rijksoverheid, in samenwerking met gemeenten en provincies de mogelijkheden hiervoor. Partijen herijken hun aanpak op basis van de resultaten van de verkenning Op basis van de verkenning van de Rijksoverheid wordt bekeken of herijken van mogelijkheden voor berekenen herijkt dient te worden.

Mobiele werktuigen	Partijen nemen de geformuleerde eisen en stimulerende bepalingen op van de routekaart bouw materiaal in aanbestedingen voor (bouw) projecten voor mobiele werktuigen, welke door de themagroep wordt opgesteld. Indien gewenst, bijvoorbeeld voor hoogblootgestelde gebieden, kunnen partijen kiezen voor een verdergaande ambitie.
Mobiele werktuigen	Partijen streven ernaar om emissie-eisen in omgevingsvergunningen en milieuzones toe te passen als hiervoor mogelijkheden worden gevonden uit het onderzoek van de themagroep ten behoeve van stedelijke en in het bijzonder hoogblootgestelde gebieden voor mobiele werktuigen die worden ingezet, onder andere voor de logistiek, evenementen, groenbeheer, infra- en bouwwerken.
Industrie	In nieuwe of geactualiseerde vergunningen die vanaf 2020 worden afgegeven staan emissie-eisen die zo dicht mogelijk aan de onderkant van de BREF-range liggen.
Industrie	Provincies en gemeenten zetten zich in om scherp te vergunnen, hun vergunningenbestand tijdig te actualiseren en waar nodig toezicht te optimaliseren. Dit dient geborgen worden in lokaal beleid, opdrachtverlening naar omgevingsdiensten en wordt gecontroleerd door middel van actieve monitoring.
Industrie	Gemeenten en provincies nemen maatregelen om, waar nodig, het toezicht en handhaving te versterken. Dit wordt geborgd in lokale plannen voor toezicht en handhaving.
Industrie	Provincies en gemeenten zeggen toe de resultaten van de hieronder genoemde pilot, bij positief resultaat, standaard toe te passen in vergunningen voor de industrie.
Industrie	De Rijksoverheid zal provincies, gemeenten en omgevingsdiensten met kennis en capaciteit ondersteunen bij het doorlichten van de vergunningen teneinde deze op niveau te brengen. Hierover worden nadere afspraken gemaakt met ODNL en RWS Leefomgeving.
Woningen en Houtstook	Gemeenten en provincies zetten actief in op de inzet van voorlichting over houtstook via hun eigen communicatiekanalen op basis van het landelijk ontwikkelde materiaal, onder andere door op hun website en social media aandacht te geven aan de gezondheidssimpact van houtstook.
Woningen en Houtstook	Partijen besteden in de communicatie aan bewoners rondom de energietransitie en gasloze wijken aandacht aan de gezondheidseffecten van houtrook. Partijen kunnen hierbij gebruik maken van materiaal wat beschikbaar wordt gesteld door het Rijk
Woningen en Houtstook	Bij een positief resultaat van de actualisatie van de toolkit Overlast van houtstook door de Rijksoverheid passen gemeenten deze methode toe bij de handhaving bij overlast als gevolg van (onjuiste) toepassing van houtstook.
Woningen en Houtstook	Bij een succesvol ontwikkelde meetmethode door de Rijksoverheid voor het vaststellen van de lokale gezondheidssimpact van houtrook, passen gemeenten deze meetmethode toe bij de handhaving van overlast als gevolg van (onjuiste) toepassing van houtstook.
Woningen en Houtstook	Deelnemende provincies en gemeenten geven actief via hun eigen kanalen (bijvoorbeeld; website, applicatie, social media, radio/tv, weerberichten) aan als er sprake is van een stookalert.
Woningen en Houtstook	Deelnemende gemeenten acteren op binnengekomen klachten van de stookwijzer als er sprake is van (herhaalde) overlast op een bepaalde locatie. Bijvoorbeeld door middel van voorlichting, aanbieden van bemiddeling of handhaven door gebruik te maken van de toolkit Overlast van houtstook.
Woningen en Houtstook	Bij positieve uitkomsten van de pilot houtrook verkennen gemeenten de mogelijkheden om elementen hieruit toe te passen.

Binnenvaart en havens	Waar walstroomvoorzieningen beschikbaar zijn verplichten partijen binnen de grenzen van hun wettelijke mogelijkheden de scheepvaart hiervan gebruik te maken en verbieden zij het gebruik van generatoren/aggregaten. Partijen delen actief de ervaringen en best practices bij de toepassing hiervan.
Binnenvaart en havens	In de SLA pilot Schone Havens wordt onderzoek gedaan naar de beste inzet van gedifferentieerde tarieven/kortingen op het binnenhavengeld ter verduurzaming van de binnenvaart en streven naar uniformering in de systematiek die wordt gebruikt. Resultaten van dit onderzoek worden gedeeld met SLA deelnemers en gelden als input voor deze maatregel. Partijen streven ernaar om de resultaten van dit onderzoek te implementeren.
Binnenvaart en havens	Gemeenten, provincies en Rijk spreken af luchtmissies als belangrijk criterium te hanteren bij de aanbesteding van infrastructurele werkzaamheden (baggeren en onderhoud vaarwegen en havenbekkens), zodat aannemers die dergelijke projecten met lagere emissies realiseren een preferente positie kunnen krijgen.
Binnenvaart en havens	Gemeenten, provincies en Rijk stappen waar mogelijk over op schepen met elektromotoren als launching customer.
Binnenvaart en havens	Gemeenten, provincies spreken af luchtmissies als belangrijk criterium te hanteren bij de aanbesteding van veerdiensten en vergunningen voor watertaxi's en nemen waar mogelijk eisen op voor pleziervaart in gebieden met hoge blootstelling
Binnenvaart en havens	Gemeenten en provincies met binnenhavens stellen plannen op met het streven naar een duurzame binnenhaven. Daarin wordt onder meer toegewerkt naar een zero-emissie binnenhaven in 2035. Partijen werken daarin onder meer aan walstroomvoorzieningen bij ligplaatsen voor binnenvaart, personenvervoer over water, waar mogelijk pleziervaart en naar zero emissie mobiele werktuigen.
Landbouw	Borgen van de juiste uitvoering van het hoofdlijnenakkoord Warme Sanering Varkenshouderijen o.a. door middel van wijzigingen van bestemmingsplannen (gemeente, niet provincie) in format ruimte maken over hoeveel bedrijven en welke diercategorie.
Landbouw	Ondersteuning van realisatie van afspraken welke het Rijk sluit met verschillende landbouwsectoren over integrale brongerichte reductie van emissies t.b.v. beleid (aansluitend bij hotspotbenadering/ gebiedsaanpak van de commissies)
Landbouw	De sector wil met een eigen plan komen voor reductie van fijn stof. Dat plan wordt (medio 2021) getoetst. Wanneer met dit plan de doelstelling niet gehaald kan worden, treden op basis van regelgeving emissie-eisen in werking. Partijen ondersteunen de realisatie van deze afspraken t.b.v. beleid
Landbouw	Regionaal en lokaal mogelijk maken dat toezichthouders/handhavers de kennis m.b.t. effectiviteit van eisen aan emissiearme stallen tot zich kunnen nemen. Deelname aan (waar mogelijk), of organiseren van bijeenkomsten of e-learnings over de effectiviteit van eisen aan emissiearme stallen. Regionaal en lokaal maatregelen nemen, waar mogelijk, om handhaving te versterken
Landbouw	Borging van de juiste uitvoering CHW-experiment door decentrale overheden die mee doen aan dit experiment
Landbouw	Gemeenten en provincies zoeken actief naar locaties die geschikt zijn voor het inzetten van meetsensoren voor het meten van emissies op de locatie van de veehouderij en ondersteunen de verankering van inzet van meetsensoren in wet- en regelgeving i.s.m. de Rijksoverheid.

Participatie	Rijk, gemeenten en provincies informeren inwoners en bedrijven actief over luchtkwaliteit en gezondheidseffecten, de maatregelen die zij nemen om gezondheidswinst te realiseren en de mogelijkheden voor <i>citizen science</i> .
Algemeen bepalingen SLA	Partijen stemmen de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord, waaronder de pilots, nauw af met, en brengen deze waar mogelijk en wenselijk onder bij bestaande uitvoeringsstructuren, zoals bijvoorbeeld de regionale energiestrategieën, regionale mobiliteitsagenda's en programma Kringlooplandbouw.
Algemeen bepalingen SLA	Gebiedsgerichte aanpak hoog blootgestelde locaties: De Rijksoverheid faciliteert de uitwerking van een gebiedsgerichte aanpak voor hoog blootgestelde locaties. De Rijksoverheid faciliteert onder andere het opstellen van een gebiedsanalyse gericht op definiëring van hoog blootgestelde locaties, mogelijke aanpak en wijze waarop samenwerking tussen Rijk en/of provincie en gemeente mogelijk is om gezondheidswinst te bereiken. Partijen nemen naar aanleiding hiervan initiatieven tot aanvullend beleid, binnen hun eigen taken en bevoegdheden en werken indien nodig samen als de inspanningen en de bronnen daarom vragen. *Momenteel is deze input voor decentrale partijen nog niet beschikbaar
Algemeen bepalingen SLA	De Rijksoverheid werkt samen met Partijen een aanpak uit om de negatieve gezondheidseffecten bij hooggevoelige groepen te beperken. Deze richt zich onder andere op gevoeligebestemmingenbeleid. Partijen nemen naar aanleiding hiervan initiatieven tot aanvullend beleid, binnen hun eigen taken en bevoegdheden en werken indien nodig samen als de inspanningen en de bronnen daarom vragen.
Algemeen bepalingen SLA	Partijen implementeren de doelen en ambities zoals benoemd in artikel 1 uit het Schone Lucht Akkoord, binnen de eigen taken- en bevoegdheden, zo snel mogelijk in hun omgevingsvisies, -plannen en/of -programma's en voor zover mogelijk in andere beleidsinstrumenten.
Algemeen bepalingen SLA	Rijk, gemeenten en provincies betrekken inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven bij de uitwerking van de voor hen relevante maatregelen van het Schone Lucht Akkoord.